

PRZEDMIOT: Baz danych

KLASA: 5i gr. 2

Tydzień 1 Lekcja 1,2

Temat: Definicja Baz Danych. Powtórzenie terminów tabele, rekordy, pola. Relację między tabelami: 1:1, 1:N, N:M. Nadawanie, odbieranie uprawnień (GRANT, REVOKE)

Definicja bazy danych i jej znaczenie:

Definicja bazy danych:

Baza danych to cyfrowy, uporządkowany zbiór informacji, zapisany i przechowywany w sposób ustrukturyzowany, który umożliwia łatwe i szybkie wyszukiwanie, pobieranie, dodawanie, modyfikowanie i usuwanie danych.

Znaczenie bazy danych:

 Przechowywanie danych – umożliwia gromadzenie dużych ilości informacji w jednym miejscu.

 Szybki dostęp i wyszukiwanie – dzięki językom zapytań (np. SQL) można błyskawicznie znaleźć potrzebne dane.

 Relacje i spójność – pozwala łączyć dane ze sobą (np. klient ↔ zamówienia), zachowując integralność.

 Wielu użytkowników – umożliwia jednoczesną pracę wielu osób/ aplikacji z tymi samymi danymi.

 Bezpieczeństwo – zapewnia mechanizmy kontroli dostępu i ochrony przed utratą danych.

 Aktualność – zmiany wprowadzane w jednym miejscu są natychmiast widoczne dla wszystkich użytkowników.

 Uniwersalność – używane w niemal każdej dziedzinie (bankowość, handel, medycyna, edukacja, serwisy internetowe).

Bazy danych można podzielić według sposobu organizacji i przechowywania danych:

♦ 1. Bazy relacyjne (RDB – Relational Database)

- ☐ Najpopularniejszy typ.
- ☐ Dane są przechowywane w tabelach (wiersze = rekordy, kolumny = pola).
- ☐ Tabele są powiązane kluczami (np. użytkownik → zamówienia).
- ☐ Do zarządzania używa się języka SQL.
- ☐ Przykłady: MySQL, PostgreSQL, Oracle, MS SQL Server.

♦ 2. Bazy nierelacyjne (NoSQL)

- ☐ Dane przechowywane w innych formach niż tabele.
- ☐ Rodzaje/modele:
 - **Dokumentowe** dane przechowywane w formie **dokumentów** (np. JSON, BSON, XML).
 - **Grafowe** - dane są przechowywane w postaci grafu (Neo4j – dane jako grafy),
 - **Klucz–wartość** - dane przechowywane jako para: **klucz** → **wartość**. (Redis, DynamoDB),
 - **Kolumnowe** - dane zapisane w **kolumnach** zamiast wierszy (odwrotnie niż w SQL) (Cassandra, HBase).

♦ 3. Bazy obiektowe

- ☐ Dane przechowywane jako **obiekty** (tak jak w programowaniu obiektowym).
- ☐ Mogą przechowywać nie tylko liczby i tekst, ale także multimedia czy złożone struktury.
- ☐ Przykład: db4o, ObjectDB.

♦ 4. Bazy obiektowo-relacyjne

- ☐ Hybryda relacyjnych i obiektowych.
- ☐ Dane przechowywane są w postaci obiektów
- ☐ Obsługują tabele, ale także bardziej złożone typy danych.
- ☐ Przykład: PostgreSQL, Oracle.

♦ 5. Bazy hierarchiczne

- ☐ Dane są zorganizowane w strukturę **drzewa** (rodzic–dziecko).
- ☐ Każdy rekord ma jeden nadrzędny i wiele podrzędnych.
- ☐ Szybki dostęp, ale trudne do modyfikacji, mało elastyczne.
- ☐ Przykład: IBM IMS (starsze systemy bankowe).

♦ 5. Bazy sieciowe

- ☐ Dane zorganizowane w strukturze przypominającej **sieć** lub **graf** – rekordy mogą mieć wielu rodziców i wielu potomków.
- ☐ Stanowią one rozwinięcie modelu hierarchicznego
- ☐ Pozwalają na reprezentację danych, gdzie **jeden element może być powiązany z wieloma innymi elementami, a te z kolei mogą być powiązane z wieloma kolejnymi elementami**, tworząc złożoną, grafową strukturę.
- ☐ Przykład: IDS (Integrated Data Store).

♦ 6. Bazy rozproszone

- ☐ Dane nie są przechowywane w jednym miejscu (na jednym serwerze), tylko **rozsiane po wielu komputerach/serwerach**, często w różnych lokalizacjach geograficznych.
- ☐ Łatwo dodać nowe serwery, gdy rośnie liczba danych.
- ☐ Dane są **podzielone na części** i każda część jest przechowywana na innym serwerze pp. użytkownicy A–M są na serwerze 1, a N–Z na serwerze 2.

Tworzenie nowej bazy:

1 Microsoft Access

- Access jest bazą plikową, więc baza danych to plik .accdb.
- Tworzenie bazy odbywa się **graficznie**, ale można też użyć SQL do tworzenia tabel w już otwartym pliku.

👉 Tworzenie nowej bazy:

1. Otwórz **Access** → **Plik** → **Nowy** → **Pusta baza danych**
2. Nadaj nazwę, np. **Sklep.accdb**
3. Access utworzy plik bazy danych i otworzy pustą bazę.

W Access SQL nie ma polecenia typu CREATE DATABASE, bo baza to plik.
SQL w Access służy głównie do tworzenia tabel, zapytań, widoków.

2 PostgreSQL

- PostgreSQL jest serwerową bazą danych.
- Tworzenie bazy odbywa się komendą **CREATE DATABASE**.

👉 Przykład:

```
CREATE DATABASE sklep
WITH
OWNER = postgres
ENCODING = 'UTF8'
LC_COLLATE = 'pl_PL.UTF-8'
LC_CTYPE = 'pl_PL.UTF-8'
TEMPLATE = template0;
```

- **OWNER** – właściciel bazy (użytkownik PostgreSQL)
- **ENCODING** – kodowanie znaków
- **LC_COLLATE** i **LC_CTYPE** – lokalizacja i sortowanie znaków
- **TEMPLATE** – szablon bazy (zwykle template0 lub template1)

Omówienie podstawowych koncepcji: tabele, rekordy, pola

📌 1. Tabela

To główna struktura w relacyjnej bazie danych. Można ją porównać do arkusza w Excelu – ma wiersze i kolumny. Każda tabela przechowuje dane dotyczące jednego typu obiektów.

👉 Przykład: Tabela Studenci przechowuje informacje o studentach.

📌 2. Rekord (wiersz, ang. row/record)

Pojedynczy wiersz w tabeli. Odpowiada jednej jednostce danych (np. jednemu studentowi). Składa się z pól (kolumn).

👉 Przykład rekordu w tabeli Studenci:

ID	Imię	Nazwisko	Wiek	Kierunek
1	Anna	Kowalska	21	Informatyka

Ten jeden wiersz to rekord opisujący Annę Kowalską.

3. Pole (kolumna, ang. field/column)

To kolumna w tabeli, przechowująca określony typ danych.

Każde pole ma nazwę i jest określonego typu danych (np. liczba, tekst, data).

 Przykłady pól w tabeli Studenci:

Imię – tekst,

Nazwisko – tekst,

Wiek – liczba całkowita,

Kierunek – tekst.

Klucze

Klucz główny (Primary Key, PK)

To unikalny identyfikator rekordu w tabeli.

Gwarantuje, że każdy wiersz można jednoznacznie odróżnić.

Kluczem głównym może być:

- ☐ liczba całkowita (np. ID = 1, 2, 3...),
- ☐ unikalny kod (np. PESEL, NIP),

 W tabeli Studenci:

ID	Imię	Nazwisko	Wiek
1	Anna	Kowalska	21

Tutaj ID jest kluczem głównym.

Klucz obcy (Foreign Key, FK)

To pole w tabeli, które wskazuje na klucz główny w innej tabeli.

Dzięki temu możemy powiązać dane między tabelami.

 Przykład:

Tabela Zapisy (które kursy student wybrał) może mieć klucze obce:

StudentID → odwołanie do tabeli Studenci(ID),

KursID → odwołanie do tabeli Kursy(ID).

✓ **Podsumowanie w skrócie:**

- ☐ **Relacyjna baza danych** – dane w tabelach powiązane relacjami.
- ☐ **PK** – unikalny identyfikator w tabeli.
- ☐ **FK** – łączy jedną tabelę z drugą.

📌 **3. Relacje między tabelami**

1 **Jeden do jednego (1:1)**

Każdy rekord w jednej tabeli odpowiada dokładnie jednemu rekordowi w drugiej.

👉 Przykład: Osoby ↔ Pesel. Jedna osoba ma tylko jeden Pesel.

Tabela: Osoby

id_osoba	imie	nazwisko
1	Adam	Kowalski
2	Anna	Nowak
3	Patryk	Balicki

Tabela: Pesele

id_pesel	pesel	id_osoby
1	80010112345	1
2	92051267890	2
3	75032145678	3

2 Jeden do wielu (1:N)

Jeden rekord w tabeli A może mieć wiele rekordów w tabeli B. Ale rekord w tabeli B należy tylko do jednego w tabeli A.

👉 Przykład: Nauczyciele ↔ Przedmioty. Jeden nauczyciel prowadzi wiele przedmiotów, ale każdy przedmiot ma tylko jednego nauczyciela.

♦ Opis relacji

- **Jeden nauczyciel może uczyć wiele przedmiotów.**
- **Ale jeden przedmiot ma przypisanego tylko jednego nauczyciela.**

Tabela: Nauczyciele

id_nauczyciela	imie	nazwisko
1	Adam	Kowalski
2	Anna	Nowak
3	Patryk	Balicki

Tabela: Przedmioty

id_przedmiotu	nazwa	id_nauczyciela
1	Systemy Baz Danych	1
2	Matematyka	2
3	Fizyka	3
4	Chemia	1

3 Wiele do wielu (M:N)

Rekordy w tabeli A mogą być powiązane z wieloma rekordami w tabeli B i odwrotnie.

👉 Przykład:

Uczniowie ↔ Przedmioty. Uczeń może zapisać się na wiele przedmiotów, a przedmiot może mieć wielu uczniów.

Rozwiązanie: Tabela Zapisy z polami: id_ucznia (FK do tabeli Uczniowie)
id_przedmiotu (FK do tabeli Przedmioty). Trzeba pamiętać, że jednego ucznia nie można przypisać wiele razy do tego samego przedmiotu

Tabela: Uczniowie

id_ucznia	imie	nazwisko
1	Adam	Kowalski
2	Anna	Nowak
3	Patryk	Balicki

Tabela: Przedmioty

id_przedmiotu	nazwa
1	Systemy Baz Danych
2	Matematyka
3	Fizyka
4	Chemia

Tabela Zapisy (tabela pośrednia)

id_przedmiotu	id_ucznia
1	1
2	1
3	1
2	1
2	2
2	3
3	3
4	1

◆ Podstawowe polecenia do sortowania

ORDER BY

```
SELECT nazwisko, imie  
FROM pracownicy  
ORDER BY nazwisko ASC; -- rosnąco
```

```
SELECT nazwisko, imie  
FROM pracownicy  
ORDER BY nazwisko DESC; -- malejąco
```

Sortowanie po wielu kolumnach

```
SELECT nazwisko, imie, pensja  
FROM pracownicy  
ORDER BY nazwisko ASC, pensja DESC;
```

👉 Najpierw sortuje po nazwisku rosnąco, a w ramach tego – po pensji malejąco.

Zarządzanie bezpieczeństwem bazy danych.

♦ Definicje

- **GRANT** – służy do nadawania uprawnień użytkownikom bazy danych (np. prawa do odczytu, zapisu, aktualizacji, usuwania, tworzenia tabel).
- **REVOKE** – służy do odbierania wcześniej nadanych uprawnień.

♦ Składnia

Nadawanie uprawnień (GRANT)

```
GRANT <uprawnienia>  
ON <nazwa_bazy_danych>.<nazwa_tabeli>  
TO <nazwa_uzytkownika>@<host>;
```

Odbieranie uprawnień (REVOKE)

```
REVOKE <uprawnienia>  
ON <nazwa_bazy_danych>.<nazwa_tabeli>  
FROM <nazwa_uzytkownika>@<host>;
```

Tydzień 2 Lekcja 3,4

Temat: SQL JOINS, CONSTRAINT. Zastosowanie wyświetlania liczb porządkowych dla wszystkich wierszy
ROW_NUMBER()

```
DROP TABLE Przedmioty;  
DROP TABLE Osoby;
```

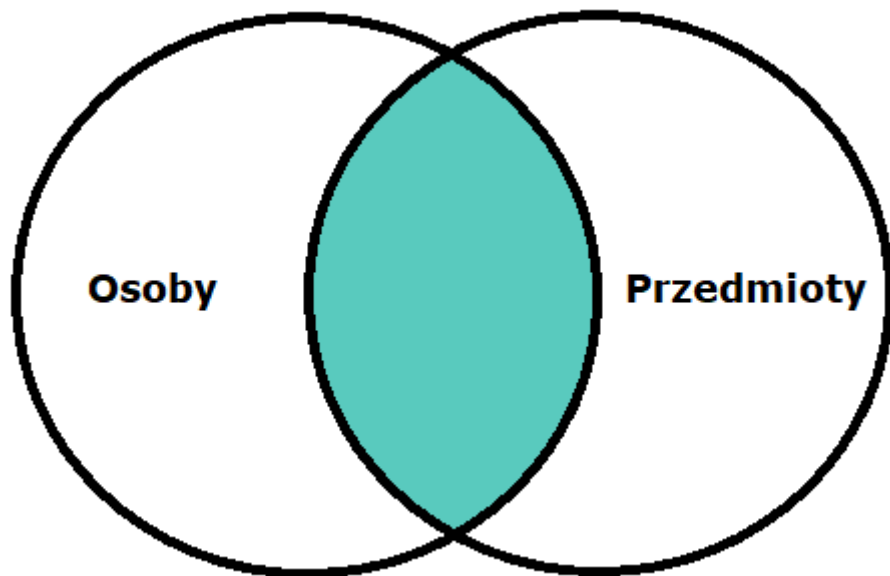
```
CREATE TABLE Osoby (  
    osoba_id INT AUTO_INCREMENT PRIMARY KEY,  
    imie VARCHAR(50) NOT NULL,  
    nazwisko VARCHAR(50) NOT NULL  
);
```

```
CREATE TABLE Przedmioty (  
    przedmiot_id INT AUTO_INCREMENT PRIMARY KEY,  
    nazwa VARCHAR(100) NOT NULL,  
    osoba_id INT,  
    CONSTRAINT fk_przedmiot_osoba FOREIGN KEY (osoba_id)  
REFERENCES Osoby(osoba_id)  
);
```

```
INSERT INTO Osoby (imie, nazwisko) VALUES  
( 'Jan', 'Kowalski'),  
( 'Anna', 'Nowak'),  
( 'Piotr', 'Zieliński'),  
( 'Kasia', 'Wiśniewska'),  
( 'Patryk', 'Nowakowski');
```

```
INSERT INTO Przedmioty (nazwa, osoba_id) VALUES  
( 'Laptop', 1),  
( 'Telefon', 1),  
( 'Rower', 2),  
( 'Książka', 3),  
( 'Plecak', 4),  
( 'Kubek', null);
```

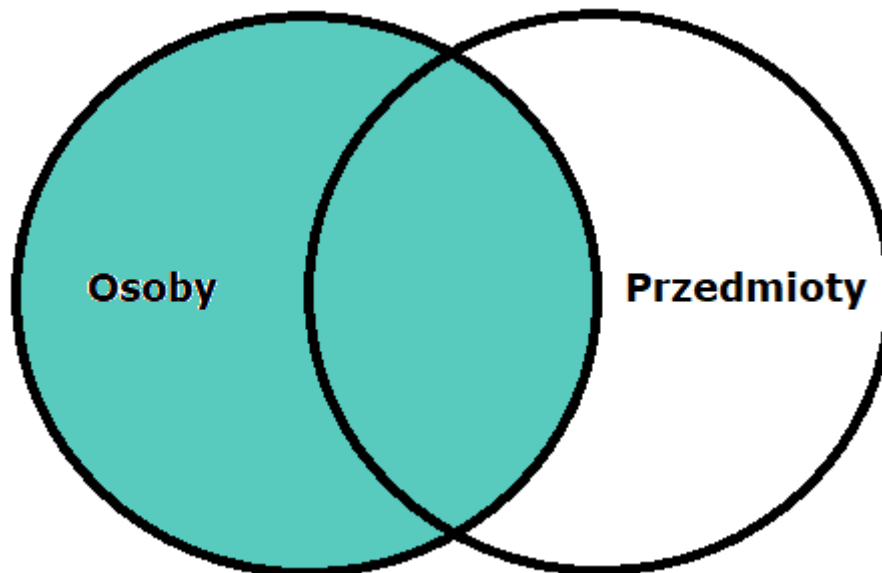
- ◆ **INNER JOIN** - czyli wszystkie wspólne rekordy, bez NULL


```
select Osoby.imie, Osoby.nazwisko, Przedmioty.nazwa  
from Osoby  
inner join Przedmioty on Osoby.osoba_id = Przedmioty.osoba_id;
```

imie	nazwisko	nazwa
Jan	Kowalski	Laptop
Jan	Kowalski	Telefon
Anna	Nowak	Rower
Piotr	Zieliński	Książka
Kasia	Wiśniewska	Plecak

♦ **LEFT JOIN** - czyli wszystkie rekordy z lewej tabeli. W naszym przypadku lewa tabela to Osoby. Jeśli Osoba jest a nie ma dopasowania w tabeli Przedmioty również się wyświetli.

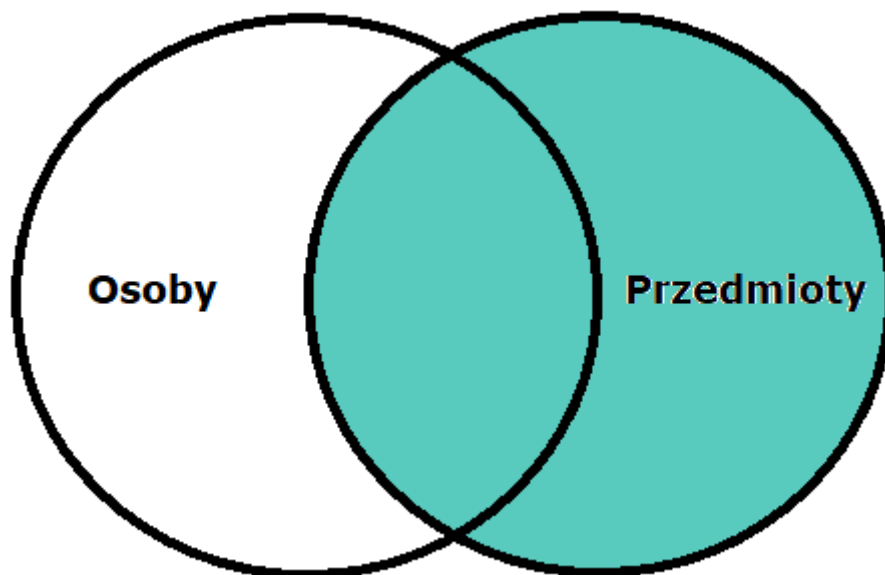


```
SELECT Osoby.imie, Osoby.nazwisko, Przedmioty.nazwa  
FROM Osoby  
LEFT JOIN Przedmioty ON Osoby.osoba_id = Przedmioty.osoba_id;
```

Wynik:

imie	nazwisko	nazwa
Jan	Kowalski	Laptop
Jan	Kowalski	Telefon
Anna	Nowak	Rower
Piotr	Zieliński	Książka
Kasia	Wiśniewska	Plecak
Patryk	Nowakowski	NULL

♦ **RIGHT JOIN** - czyli wszystkie rekordy z prawej tabeli. W naszym przypadku prawa tabela to Przedmioty. Jeśli Przedmiot nie ma dopasowania w tabeli Osoby również się wyświetli.

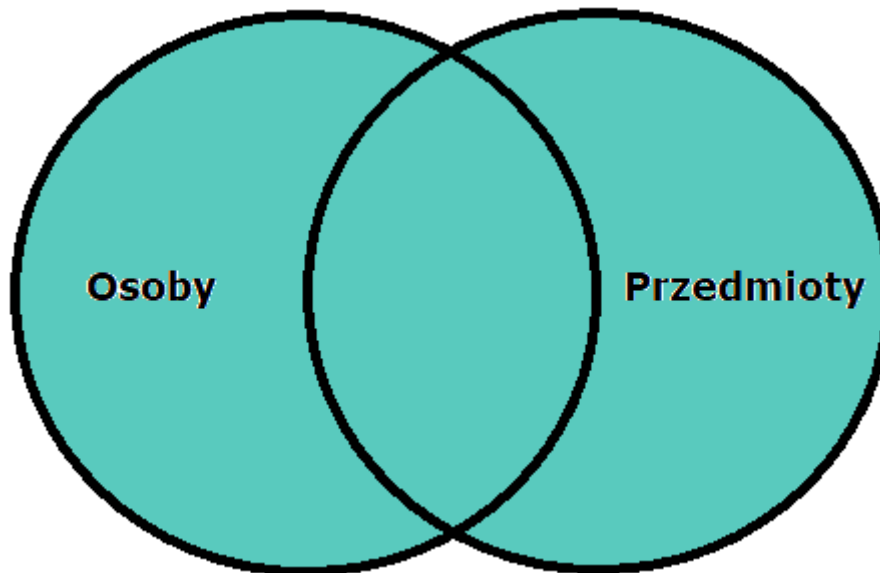
```
SELECT Osoby.imie, Osoby.nazwisko, Przedmioty.nazwa  
FROM Osoby  
RIGHT JOIN Przedmioty ON Osoby.osoba_id = Przedmioty.osoba_id;
```

Wynik:

imie	nazwisko	nazwa
Jan	Kowalski	Laptop
Jan	Kowalski	Telefon
Anna	Nowak	Rower
Piotr	Zieliński	Książka
Kasia	Wiśniewska	Plecak
NULL	NULL	Kubek

♦ **FULL OUTER JOIN (LEFT JOIN, UNION, RIGHT JOIN)** - czyli wszystkie rekordy z prawej i lewej tabeli połączone.

W MySQL nie ma instrukcji FULL OUTER JOIN. Jednak można wykonać ten mechanizm za pomocą połączenia poleceń right join, left join i UNION.


```
SELECT o.imie, o.nazwisko, p.nazwa  
FROM Osoby o  
LEFT JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id
```

UNION

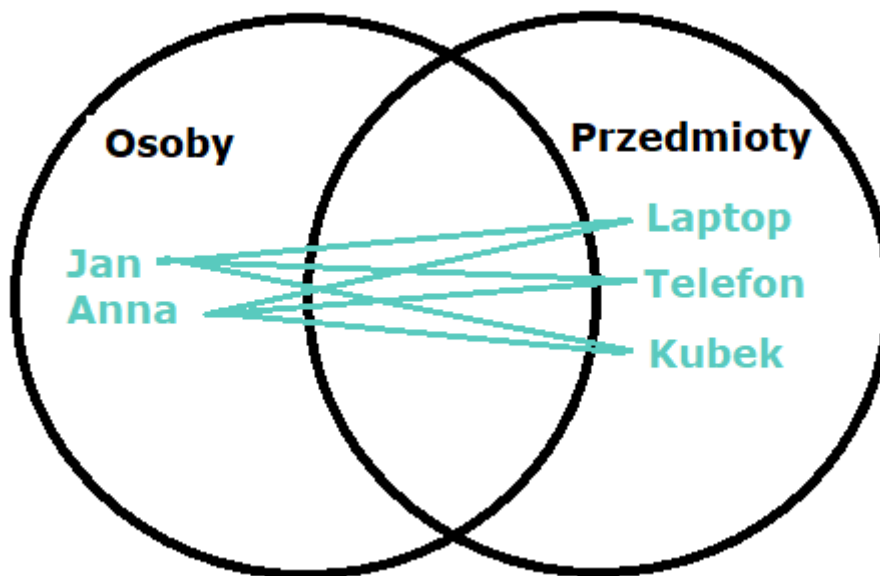
```
SELECT o.imie, o.nazwisko, p.nazwa  
FROM Osoby o  
RIGHT JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id;
```

Wynik:

imie	nazwisko	nazwa
Jan	Kowalski	Laptop
Jan	Kowalski	Telefon
Anna	Nowak	Rower
Piotr	Zieliński	Książka

Kasia	Wiśniewska	Plecak
Patryk	Nowakowski	<i>NULL</i>
<i>NULL</i>	<i>NULL</i>	Kubek

♦ **CROSS JOIN** - łączy **każdy wiersz z pierwszej tabeli z każdym wierszem z drugiej tabeli**.


```
SELECT o.imie, p.nazwa
FROM Osoby o
CROSS JOIN Przedmioty p;
```

Wynik:

imie	nazwa
Jan	Laptop
Anna	Laptop
Piotr	Laptop
Kasia	Laptop
Patryk	Laptop
Jan	Telefon

Anna	Telefon
------	---------

Piotr	Telefon
-------	---------

Kasia	Telefon
-------	---------

Patryk	Telefon
--------	---------

Jan	Rower
-----	-------

Anna	Rower
------	-------

Piotr	Rower
-------	-------

Kasia	Rower
-------	-------

Patryk	Rower
--------	-------

Jan	Książka
-----	---------

Anna	Książka
------	---------

Piotr	Książka
-------	---------

Kasia	Książka
-------	---------

Patryk	Książka
--------	---------

Jan	Plecak
-----	--------

Anna	Plecak
------	--------

Piotr	Plecak
-------	--------

Kasia	Plecak
-------	--------

Patryk	Plecak
--------	--------

Jan	Kubek
-----	-------

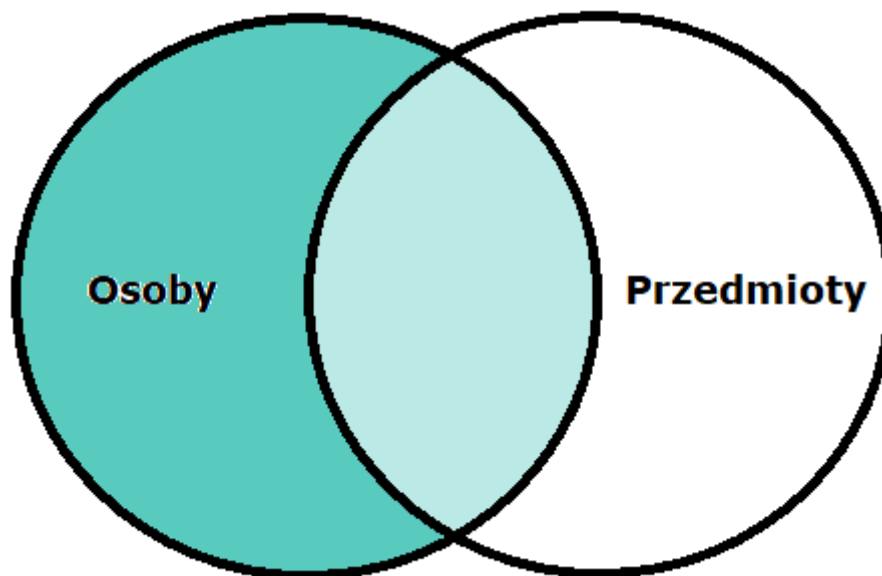
Anna	Kubek
------	-------

Piotr	Kubek
-------	-------

Kasia	Kubek
-------	-------

Patryk	Kubek
--------	-------

♦ **LEFT JOIN excluding INNER JOIN** (LEFT JOIN wykluczający wiersze dopasowane) - **na początku wykonuje zapytanie LEFT JOIN. Następnie filtruje wynik wyświetlając z lewej tabeli wartości nie mających dopasowania w tabeli prawej.** Czyli w naszym przypadku z tabeli Osoby wyświetli wartości, które nie mają dopasowania

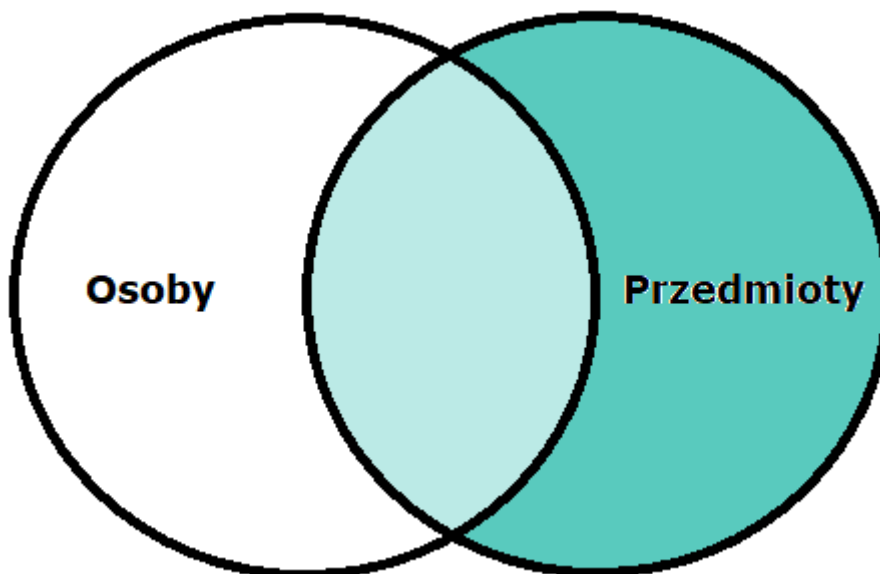


```
SELECT o.imie, o.nazwisko, p.nazwa  
FROM Osoby o  
LEFT JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id  
WHERE p.osoba_id IS NULL;
```

Wynik:

imie	nazwisko	nazwa
Patryk	Nowakowski	NULL

♦ **RIGHT JOIN excluding INNER JOIN (RIGHT JOIN wykluczający wiersze dopasowane)** - na początku wykonuje zapytanie **RIGHT JOIN**. Następnie filtruje wynik wyświetlając z prawej tabeli wartości nie mających dopasowania w tabeli lewej. Czyli w naszym przypadku z tabeli Przedmioty wyświetli wartości, które nie mają dopasowania

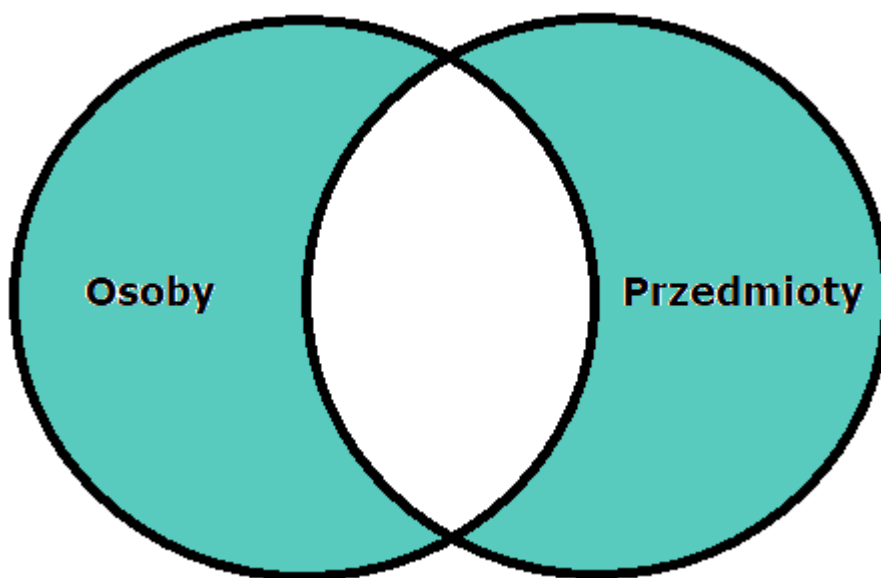
```
SELECT o.imie, o.nazwisko, p.nazwa  
FROM Osoby o  
RIGHT JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id  
WHERE o.osoba_id IS NULL;
```

Wynik:

imie	nazwisko	nazwa
NULL	NULL	Kubek

♦ **FULL OUTER JOIN excluding INNER JOIN (LEFT JOIN wykluczający wiersze dopasowane, UNION, RIGHT JOIN wykluczający wiersze dopasowane)** - czyli wszystkie rekordy z prawej i lewej tabeli połączone. Następnie odrzucamy te wiersze, które mają dopasowanie w obu tabelach.

W MySQL nie ma instrukcji FULL OUTER JOIN. Dla MySQL należy zastosować UNION. Czyli left join z wartościami nie mających dopasowania oraz right join z wartościami nie mających dopasowania łączymy z UNION.


```
SELECT o.imie, o.nazwisko, p.nazwa  
FROM Osoby o  
LEFT JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id  
WHERE p.osoba_id IS NULL
```

UNION

```
SELECT o.imie, o.nazwisko, p.nazwa  
FROM Osoby o  
RIGHT JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id  
WHERE o.osoba_id IS NULL;
```

Wynik:

imie	nazwisko	nazwa
Patryk	Nowakowski	<i>NULL</i>
<i>NULL</i>	<i>NULL</i>	Kubek

CONSTRAINT

W MySQL jeśli sam nie dodasz CONSTRAINT zostaje automatycznie dodany z nazwą.

Polecenie:

```
SHOW CREATE TABLE nazwa_tabeli;
```

zwraca pełną instrukcję polecenia CREATE TABLE

- **zwraca nazwę** CONSTRAINT
- **nazwy kolumn,**
- **typy danych,**
- **klucze** (PRIMARY KEY, FOREIGN KEY, UNIQUE, INDEX),
- **ustawienia tabeli** (ENGINE=InnoDB, DEFAULT CHARSET, itp.).

Wyświetlenie liczby porządkowej dla każdego rekordu

1. Za pomocą ROW_NUMBER()

```
SELECT
    ROW_NUMBER() OVER (ORDER BY o.osoba_id) AS lp,
    o.imie,
    o.nazwisko,
    p.nazwa
FROM Osoby o
INNER JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id;
```

2. Za pomocą zmiennej sesyjnej

```
SET @lp := 0;

SELECT
    @lp := @lp + 1 AS lp,
    o.imie,
    o.nazwisko,
    p.nazwa
FROM Osoby o
INNER JOIN Przedmioty p ON o.osoba_id = p.osoba_id;
```

Tydzień 2 Lekcja 5,6

Temat: Obliczanie sumy

```
CREATE TABLE Klienci (  
    klient_id INT PRIMARY KEY AUTO_INCREMENT,  
    imie VARCHAR(50) NOT NULL,  
    nazwisko VARCHAR(50) NOT NULL  
);
```

```
CREATE TABLE Zakupy (  
    zakup_id INT PRIMARY KEY AUTO_INCREMENT,  
    klient_id INT NOT NULL,  
    kwota DECIMAL(10,2) NOT NULL,  
    FOREIGN KEY (klient_id) REFERENCES Klienci(klient_id)  
);
```

```
CREATE TABLE Zwroty (  
    zwrot_id INT PRIMARY KEY AUTO_INCREMENT,  
    klient_id INT NOT NULL,  
    kwota DECIMAL(10,2) NOT NULL,  
    FOREIGN KEY (klient_id) REFERENCES Klienci(klient_id)  
);
```

```
INSERT INTO Klienci (imie, nazwisko) VALUES  
( 'Jan', 'Kowalski'),  
( 'Anna', 'Nowak'),  
( 'Piotr', 'Wiśniewski');
```

```
INSERT INTO Zakupy (klient_id, kwota) VALUES  
(1, 300.00),    -- Jan Kowalski  
(1, 150.00),    -- Jan Kowalski  
(2, 500.00),    -- Anna Nowak  
(3, 200.00);    -- Piotr Wiśniewski
```

```
INSERT INTO Zwroty (klient_id, kwota) VALUES  
(1, 50.00),     -- Jan Kowalski  
(2, 100.00);    -- Anna Nowak
```

1. Suma zakupów i zwrotów per klient

```
SELECT k.klient_id, k.imie, k.nazwisko,  
       COALESCE(s.kwota, 0) AS suma_zakupow,  
       COALESCE(z.kwota, 0) AS suma_zwrotow  
FROM Klienci k  
LEFT JOIN (  
    SELECT klient_id, SUM(kwota) AS kwota  
    FROM Zakupy  
    GROUP BY klient_id  
) s ON k.klient_id = s.klient_id  
LEFT JOIN (  
    SELECT klient_id, SUM(kwota) AS kwota  
    FROM Zwroty  
    GROUP BY klient_id  
) z ON k.klient_id = z.klient_id;
```

lub

```
SELECT k.imie, k.nazwisko,  
       COALESCE((SELECT SUM(kwota) FROM Zakupy WHERE klient_id = k.klient_id),  
0) AS suma_zakupow,  
       COALESCE((SELECT SUM(kwota) FROM Zwroty WHERE klient_id = k.klient_id),  
0) AS suma_zwrotow  
FROM Klienci k;
```

Wynik:

klient_id	imie	nazwisko	suma_zakupow	suma_zwrotow
1	Jan	Kowalski	450	50
2	Anna	Nowak	500	100
3	Piotr	Wiśniewski	200	0

2. Bilans (zakupy – zwroty)

```
SELECT k.imie, k.nazwisko,  
       COALESCE(SUM(zak.kwota), 0) - COALESCE(SUM(zw.kwota), 0) AS bilans  
FROM Klienci k  
LEFT JOIN Zakupy zak ON k.klient_id = zak.klient_id  
LEFT JOIN Zwroty zw ON k.klient_id = zw.klient_id  
GROUP BY k.klient_id, k.imie, k.nazwisko;
```

Wynik:

imie	nazwisko	bilans
Jan	Kowalski	400
Anna	Nowak	400
Piotr	Wiśniewski	200

1. Suma zakupów, ilość zakupów i zwrotów per klient

```
SELECT k.klient_id, k.imie, k.nazwisko,  
       COALESCE(s.suma_zakupow, 0) AS suma_zakupow,  
       COALESCE(s.ilosc_zakupow, 0) AS ilosc_zakupow,  
       COALESCE(z.suma_zwrotow, 0) AS suma_zwrotow  
FROM Klienci k  
LEFT JOIN (  
    SELECT klient_id,  
           SUM(kwota) AS suma_zakupow,  
           COUNT(*) AS ilosc_zakupow  
    FROM Zakupy  
    GROUP BY klient_id  
) s ON k.klient_id = s.klient_id  
LEFT JOIN (  
    SELECT klient_id,  
           SUM(kwota) AS suma_zwrotow  
    FROM Zwroty  
    GROUP BY klient_id  
) z ON k.klient_id = z.klient_id;
```

Wynik:

klient_id	imie	nazwisko	suma_zakupow	ilosc_zakupow	suma_zwrotow
1	Jan	Kowalski	450	2	50
2	Anna	Nowak	500	1	100
3	Piotr	Wiśniewski	200	1	0

♦ 1. Funkcje warunkowe w IF

✓ IFNULL(expr, value)

```
SELECT IFNULL(SUM(kwota), 0) AS suma_zakupow
FROM Zakupy;
```

✓ IF(expr, true_value, false_value)

```
SELECT IF(SUM(kwota) IS NULL, 0, SUM(kwota)) AS suma_zakupow
FROM Zakupy;
```

✓ NULLIF(expr1, expr2)

```
SELECT NULLIF(kwota, 0) AS wynik
FROM Zakupy;
```

➡ Jeśli `kwota = 0`, wynik to `NULL`.

✓ CASE WHEN ... THEN ... ELSE ... END

SELECT

CASE

WHEN kwota > 500 THEN 'VIP zakup'

WHEN kwota > 100 THEN 'średni zakup'

ELSE 'mały zakup'

END AS kategoria

FROM Zakupy;

Tydzień 3 Lekcja 7,8

Temat: Kategorie poleceń. Procedury i funkcje

Operatory logiczne

NOT - **negacja** np.: NOT A

AND - **koniunkcja** np.: A AND B

OR - **alternatywa** np.: A OR B

Wartość NULL

Null a testy logiczne

TRUE AND NULL - zwraca **NULL**

FALSE AND NULL - zwraca **NULL**

TRUE OR NULL - zwraca **TRUE**

FALSE OR NULL - zwraca **NULL**

Podstawowe kategorie poleceń w SQL to:

- **DDL (Data Definition Language)** – definiowanie struktury bazy danych (np. tworzenie tabel).
- **DML (Data Manipulation Language)** – manipulacja danymi (np. wstawianie, aktualizacja, usuwanie).
- **DCL (Data Control Language)** – zarządzanie uprawnieniami (np. GRANT, REVOKE).
- **DQL (Data Query Language)** – pobieranie danych (np. SELECT).
- **TCL (Transaction Control Language)** – zarządzanie transakcjami (np. COMMIT, ROLLBACK).

Procedury i funkcje

Procedura - nazwany ciąg instrukcji wywoływany poprzez podanie jego nazwy, wykonujący określone zadania , a następnie zwracający sterowanie do programu wywołującego

Funkcja - podobnie jak procedura z tą różnicą iż zawsze zwraca co najmniej jedną wartość określonego typu.

Składnia procedury:

```
DELIMITER //
```

```
CREATE PROCEDURE nazwa_procedury([parametry])  
[MODIFIER]  
BEGIN  
    -- Deklaracje zmiennych (opcjonalne)  
    DECLARE zmienna1 typ_danych;  
    DECLARE zmienna2 typ_danych DEFAULT wartość;  
  
    -- Logika programu  
    -- Instrukcje SQL, pętle, warunki itp.  
END //
```

```
DELIMITER ;
```

Elementy składni:

1. **DELIMITER //**: Zmienia standardowy delimiter (domyślnie ;) na inny (np. //), aby MySQL nie interpretował średnika w procedurze jako końca polecenia. Po definicji procedury przywraca się standardowy delimiter (DELIMITER ;).
2. **CREATE PROCEDURE nazwa_procedury**: Definiuje nazwę procedury, która musi być unikalna w schemacie bazy danych.
3. **[parametry]** (opcjonalne): Lista parametrów w formacie:
 - **IN** nazwa_parametru typ_danych: Parametr wejściowy (przekazywany do procedury).

- **OUT** nazwa_parametru typ_danych: Parametr wyjściowy (zwracany z procedury).
 - **INOUT** nazwa_parametru typ_danych: Parametr dwukierunkowy (wejściowy i wyjściowy).
4. **[MODIFIER]** (opcjonalne): Opcje, takie jak:
- **DETERMINISTIC**: Procedura zwraca ten sam wynik dla tych samych danych wejściowych. Przykład: Funkcja obliczająca kwadrat liczby (liczba * liczba) jest deterministyczna, ponieważ dla tej samej wartości wejściowej (np. 5) zawsze zwróci ten sam wynik (25).
 - **NOT DETERMINISTIC**: Wynik może się różnić dla tych samych danych. Przykład: Funkcja zwracająca aktualny czas (NOW()) lub losową wartość (RAND()) jest niedeterministyczna, ponieważ wynik zależy od zewnętrznych czynników (czasu lub losowości).
 - **CONTAINS SQL, NO SQL, READS SQL DATA, MODIFIES SQL DATA**: Określają, czy procedura używa lub modyfikuje dane.

CONTAINS SQL:

- ☐ Oznacza, że procedura lub funkcja **zawiera instrukcje SQL, ale nie określa, czy odczytuje, czy modyfikuje dane.**
- ☐ Jest to domyślny modyfikator, jeśli żaden inny nie zostanie wybrany.

NO SQL:

- ☐ Oznacza, że procedura lub funkcja **nie zawiera żadnych poleceń SQL** ani nie wykonuje operacji na danych w bazie.
- ☐ Używane dla procedur/funkcji, które wykonują tylko operacje na zmiennych lokalnych lub parametrach, bez odwoływania się do bazy danych.

READS SQL DATA:

- ☐ Oznacza, że procedura lub funkcja **odczytuje dane z tabel** (np. za pomocą SELECT), ale ich nie modyfikuje.

MODIFIES SQL DATA:

- Oznacza, że procedura lub funkcja **modyfikuje dane w tabelach** (np. za pomocą INSERT, UPDATE, DELETE)

5. **BEGIN ... END**: Zawiera logikę procedury, w tym:
 - Deklaracje zmiennych (DECLARE).
 - Instrukcje SQL (np. SELECT, INSERT, UPDATE).
 - Struktury sterujące (np. IF, WHILE, LOOP).
6. **Wywołanie**: Procedura jest wywoływana za pomocą CALL **`nazwa_procedury(parametry);`**.

Przykład procedury:

DELIMITER //

```
CREATE PROCEDURE aktualizuj_wynagrodzenie(IN id_pracownika INT, INOUT nowe_wynagrodzenie  
DECIMAL(10,2))
```

```
BEGIN
```

```
    DECLARE stare_wynagrodzenie DECIMAL(10,2);
```

```
    SELECT wynagrodzenie INTO stare_wynagrodzenie  
    FROM pracownicy  
    WHERE id = id_pracownika;
```

```
    SET nowe_wynagrodzenie = stare_wynagrodzenie * 1.1;
```

```
    UPDATE pracownicy  
    SET wynagrodzenie = nowe_wynagrodzenie  
    WHERE id = id_pracownika;
```

```
END //
```

DELIMITER ;

-- Wywołanie

```
SET @wynagrodzenie = 1000.00;
```

```
CALL aktualizuj_wynagrodzenie(1, @wynagrodzenie);
```

```
SELECT @wynagrodzenie;
```

Wyjaśnienie: Procedura zwiększa wynagrodzenie pracownika o 10% i zwraca nowe wynagrodzenie przez parametr INOUT.

Składnia funkcji:

DELIMITER //

```
CREATE FUNCTION nazwa_funkcji([parametry])
RETURNS typ_danych
[MODIFIER]
BEGIN
    -- Deklaracje zmiennych (opcjonalne)
    DECLARE zmienna1 typ_danych;

    -- Logika programu
    -- Instrukcje SQL, obliczenia
    RETURN wartość;
END //
```

DELIMITER ;

Elementy składni:

1. **DELIMITER //**: Jak w procedurach, zmienia delimiter.
2. **CREATE FUNCTION nazwa_funkcji**: Definiuje nazwę funkcji, unikalną w schemacie.
3. **[parametry]** (opcjonalne): Parametry wejściowe (tylko IN, bez OUT czy INOUT).
4. **RETURNS typ_danych**: Określa typ zwracanej wartości (np. INT, VARCHAR, DECIMAL).
5. **[MODIFIER]** (opcjonalne):
 - DETERMINISTIC: Funkcja zwraca ten sam wynik dla tych samych danych wejściowych (zalecane dla optymalizacji).
 - NOT DETERMINISTIC: Wynik może się różnić (np. dla funkcji używających RAND()).
 - Inne modyfikatory, jak w procedurach.
6. **BEGIN ... END**: Zawiera logikę funkcji, w tym:
 - Deklaracje zmiennych (DECLARE).
 - Instrukcje SQL i obliczenia.
 - Obowiązkowe RETURN wartość zwracające pojedynczą wartość.

7. **Wywołanie:** Funkcję wywołuje się w wyrażeniach SQL, np. SELECT nazwa_funkcji(parametry);.

Przykład funkcji:

```
DELIMITER //
```

```
CREATE FUNCTION oblicz_vat(kwota DECIMAL(10,2), stawka DECIMAL(4,2))  
RETURNS DECIMAL(10,2)  
DETERMINISTIC  
BEGIN  
    DECLARE podatek DECIMAL(10,2);  
    SET podatek = kwota * stawka;  
    RETURN podatek;  
END //
```

```
DELIMITER ;
```

```
-- Wywołanie  
SELECT oblicz_vat(100.00, 0.23) AS podatek; -- Zwraca 23.00
```

Instrukcja IF

Składnia:

```
IF warunek THEN  
    -- instrukcje, jeśli warunek jest prawdziwy  
[ELSEIF warunek THEN  
    -- instrukcje dla dodatkowego warunku]  
[ELSE  
    -- instrukcje, jeśli żaden warunek nie jest prawdziwy]  
END IF;
```

Przykład w procedurze:

```
DELIMITER //
```

```
CREATE PROCEDURE sprawdz_wiek(IN id_ucznia INT, OUT komunikat VARCHAR(100))  
BEGIN
```



```

DECLARE wiek INT;

SELECT wiek INTO wiek FROM uczniowie WHERE id = id_ucznia;

IF wiek < 18 THEN
    SET komunikat = 'Uczeń jest niepełnoletni';
ELSEIF wiek >= 18 AND wiek < 21 THEN
    SET komunikat = 'Uczeń jest pełnoletni, ale poniżej 21 lat';
ELSE
    SET komunikat = 'Uczeń ma 21 lat lub więcej';
END IF;
END //

DELIMITER ;

-- Wywołanie
SET @komunikat = '';
CALL sprawdz_wiek(1, @komunikat);
SELECT @komunikat;

```

Przykład w funkcji:

```

DELIMITER //

CREATE FUNCTION kategoria_wieku(wiek INT)
RETURNS VARCHAR(50)
DETERMINISTIC
BEGIN
    DECLARE komunikat VARCHAR(50);

    IF wiek < 18 THEN
        SET komunikat = 'Niepełnoletni';
    ELSEIF wiek >= 18 AND wiek < 21 THEN
        SET komunikat = 'Młody dorosły';
    ELSE
        SET komunikat = 'Dorosły';
    END IF;

    RETURN komunikat;
END //

DELIMITER ;

-- Wywołanie
SELECT kategoria_wieku(20) AS kategoria;

```

Instrukcja CASE

Składnia (wyszukująca forma):

```
CASE
  WHEN warunek1 THEN
    -- instrukcje
  WHEN warunek2 THEN
    -- instrukcje
  [ELSE
    -- instrukcje, jeśli żaden warunek nie jest prawdziwy]
END CASE;
```

Przykład w procedurze (prosta forma):

```
DELIMITER //
```

```
CREATE PROCEDURE ocen_uczniow(IN ocena INT, OUT komunikat VARCHAR(100))
BEGIN
  CASE ocena
    WHEN 1 THEN
      SET komunikat = 'Niedostateczny';
    WHEN 2 THEN
      SET komunikat = 'Dopuszczający';
    WHEN 3 THEN
      SET komunikat = 'Dostateczny';
    WHEN 4 THEN
      SET komunikat = 'Dobry';
    WHEN 5 THEN
      SET komunikat = 'Bardzo dobry';
    WHEN 6 THEN
      SET komunikat = 'Celujący';
    ELSE
      SET komunikat = 'Nieprawidłowa ocena';
  END CASE;
END //
```

```
DELIMITER ;
```

```
-- Wywołanie
SET @komunikat = "";
CALL ocen_uczniow(4, @komunikat);
SELECT @komunikat;
```

Przykład w funkcji (wyszukująca forma):

```
DELIMITER //
```

```
CREATE FUNCTION kategoria_oceny(ocena INT)
RETURNS VARCHAR(50)
DETERMINISTIC
BEGIN
    DECLARE komunikat VARCHAR(50);

    CASE
        WHEN ocena = 1 THEN
            SET komunikat = 'Niedostateczny';
        WHEN ocena = 2 THEN
            SET komunikat = 'Dopuszczający';
        WHEN ocena BETWEEN 3 AND 4 THEN
            SET komunikat = 'Średni';
        WHEN ocena = 5 THEN
            SET komunikat = 'Dobry';
        WHEN ocena = 6 THEN
            SET komunikat = 'Celujący';
        ELSE
            SET komunikat = 'Nieprawidłowa ocena';
    END CASE;

    RETURN komunikat;
END //
```

```
DELIMITER ;
```

-- Wywołanie

```
SELECT kategoria_oceny(3) AS kategoria;
```

Błędy w programach:

☐ Składniowe

- ☐ spowodowane użyciem niewłaściwego polecenia przez programistę
- ☐ wykrywane automatycznie

☐ Logiczne

- ☐ program wykonuje się lecz rezultaty jego działania są dalekie od oczekiwań
- ☐ wykrywane przez programistę/testera/użytkownika końcowego